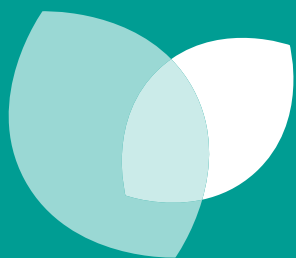

IMPACT- VERSLAG 2022

CO₂-PRESTATIELADDER

Inhoud

12

Duurzame ambities
bedrijven in het nauw door
overvol elektriciteitsnet

22

EU Climate action en
de CO₂-Prestatieladder

LEES NU →

34

Kracht van
overheidsinkopen en
de CO₂-Prestatieladder
specifiek benoemd in
rapporten van IPCC en WEF

LEES NU →

14

De impact van de
Maatregellijst 2022
in cijfers

LEES NU →

24

Facts and Figures
CO₂-Prestatieladder 2022

LEES NU →

36

Provincie Groningen
behaalt certificaat op
CO₂-Prestatieladder:
'Een nieuwe basis om
op voort te bouwen'

LEES NU →

08

Wat is de
CO₂-Prestatieladder?

LEES NU →

18

LEES NU →

28

Gecertificeerde
organisaties
CO₂-Prestatieladder 2022

LEES NU →

40

Facts and figures
gecertificeerde overheden

LEES NU →

10

Hoogtepunten van 2022
volgens het secretariaat
van SKAO

LEES NU →

20

Event:
de CO₂-Prestatieladder
voor overheden

LEES NU →

30

De CO₂-Prestatieladder
in Europa

LEES NU →

42

Gebruik CO₂-Prestatieladder
heeft toonbaar effect bij
gemeenten

LEES NU →

Iets meer dan 10 jaar geleden werd SKAO in het leven geroepen om van de CO₂-Prestatieladder een breed inzetbaar instrument te maken voor overheden en bedrijven. Daarmee wilden we een wezenlijke bijdrage leveren aan CO₂-reductie en het beperken van klimaatverandering. Onze missie is sindsdien niet veranderd.

De CO₂-Prestatieladder en het gebruik ervan hebben vanaf dat moment een enorme vlucht genomen en die trend blijft zich doorzetten.

Het aantal certificaathouders blijft stijgen en steeds meer sectoren haken aan. Het aantal centrale en decentrale overheidsorganisaties dat aanbesteedt met de ladder stijgt, en deze overheden laten ook zichzelf steeds vaker met succes certificeren, wat wij van harte toejuichen. De interesse in ‘de Ladder’ is er inmiddels ook buiten Nederland.

De toename van het gebruik van de CO₂-Prestatieladder is geen doel op zich. We willen dat de Ladder bedrijven en organisaties helpt om het werken aan CO₂-reductie gemakkelijker te maken. Ook met het oog op de toekomst – waarin (Europese) regelgeving meer van organisaties gaat vragen – neemt de relevantie van een goed CO₂-Managementsysteem alleen maar toe. Daarom blijft de CO₂-Prestatieladder zich ook inhoudelijk ontwikkelen, mede dankzij de inzet en betrokkenheid van onze stakeholders. Met een klein team en een groot, steeds toenemend netwerk van nationale en inmiddels internationale partners en gebruikers maken we steeds meer impact!

De cijfers spreken voor zich. Maar we laten ook graag het verhaal achter de cijfers zien.

Met trots presenteer ik u daarom het Impactverslag 2022 van SKAO. In dit impactverslag stelt het team van SKAO zich aan u voor, vertellen we over de ontwikkelingen van het afgelopen jaar en laten we u met cijfers en verhalen zien waar we staan in onze reis. Samen met u zetten we die ook het komende jaar heel graag voort.

De CO₂-Prestatieladder: succesvol in Nederland, klaar voor Europa

De CO₂-Prestatieladder is een effectief instrument om organisaties te helpen bij het reduceren van CO₂. Het duurzaamheidsinstrument helpt organisaties om hun uitstoot inzichtelijk te maken en reductiemaatregelen te verankeren. De 'Ladder' is zowel een CO₂-managementsysteem als een aanbestedingsinstrument: met een certificaat op de CO₂-Prestatieladder kunnen organisaties gunningvoordeel krijgen bij aanbestedingen. Meer dan 5000 organisaties (1400 certificaten) in Europa zijn gecertificeerd op de CO₂-Prestatieladder en meer dan 300 opdrachtgevers gebruiken de CO₂-Prestatieladder in hun aanbestedingen. De komende jaren zal de CO₂-Prestatieladder steeds vaker door Europese aanbestedende diensten worden ingezet bij aanbestedingen.

Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen
Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen
(SKAO) is de onafhankelijke eigenaar en beheerder van de CO₂-Prestatieladder en is verantwoordelijk voor het gebruik en de doorontwikkeling van het certificatieschema. Daarnaast streven wij naar een breder gebruik van de CO₂-Prestatieladder in verschillende sectoren en bij aanbestedende diensten.

SKAO heeft als doel de wereldwijde opwarming en klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken. Wij dragen bij aan dit doel door CO₂-reductie te stimuleren via het gebruik van de CO₂-Prestatieladder.

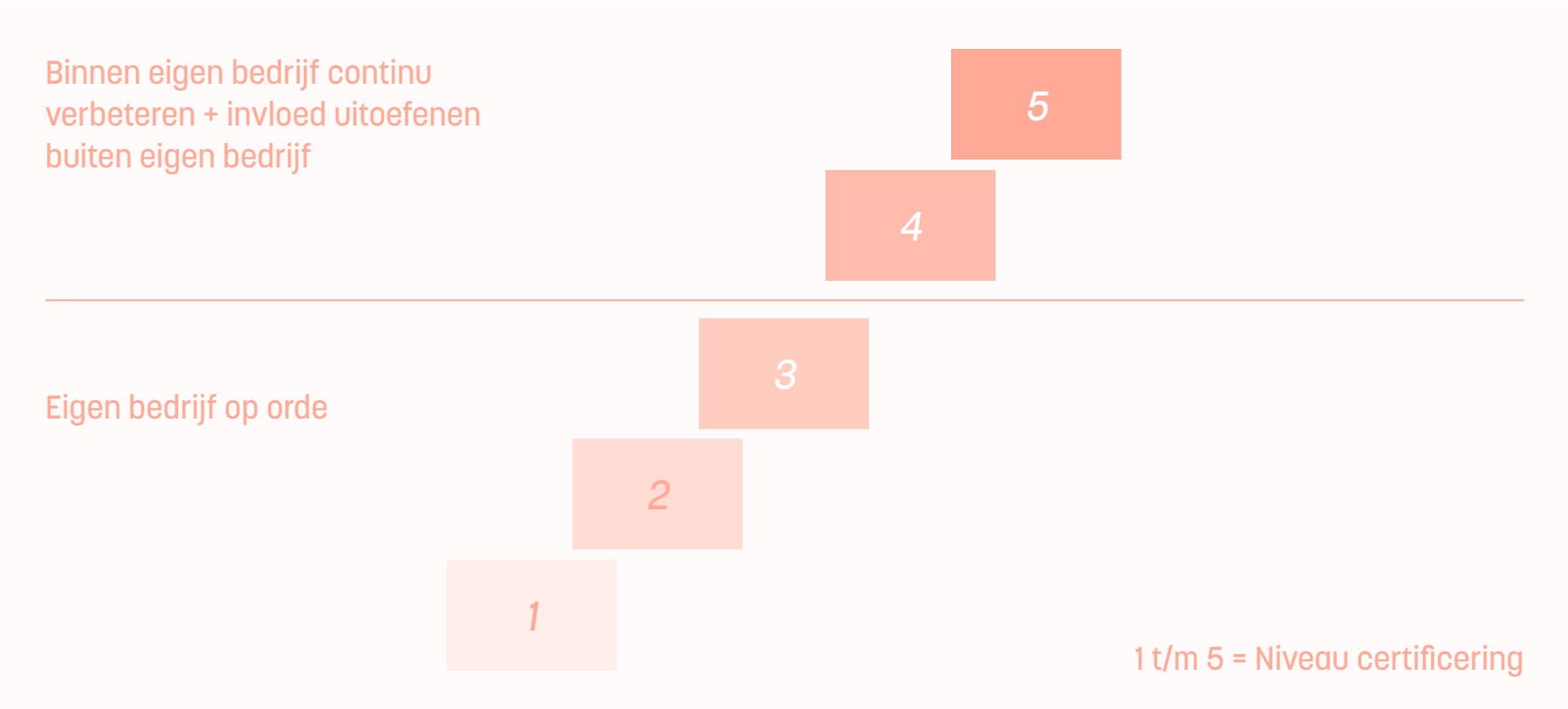

Wilt u meer weten over hoe u de CO₂-Prestatieladder kunt gaan gebruiken? Bekijk onze [video's](#) over de CO₂-Prestatieladder als CO₂-managementsysteem en als aanbestedingsinstrument. Ga voor inspiratie over hoe u aan de slag kunt met de Ladder naar onze [website](#).

De laddersystematiek in het kort

De CO₂-Prestatieladder is hét duurzaamheidsinstrument van Nederland dat bedrijven en overheden helpt bij het reduceren van CO₂ en kosten. Binnen de bedrijfsvoering, in projecten én in de keten. De Ladder wordt als CO₂-managementsysteem en als aanbestedingsinstrument gebruikt.

Organisaties die zich laten certificeren volgens de Ladder, zullen dit ervaren als een investering die zich direct terugverdient in termen van lagere energiekosten, materiaalbesparing en innovatiewinst.

De CO₂-Prestatieladder is een CO₂-managementsysteem dat bestaat uit 5 niveaus. Tot en met niveau 3 gaat een organisatie aan de slag met de uitstoot van de eigen organisatie (en alle projecten). Vanaf niveau 4 en 5 wordt er ook werk gemaakt van de CO₂-uitstoot in de keten en sector. Een gecertificeerde organisatie voldoet op een bepaald niveau (en alle onderliggende niveaus) aan de eisen van de CO₂-Prestatieladder. Deze eisen komen voort uit vier invalshoeken:

- A Inzicht: Het bepalen van de energiestromen en de CO₂-footprint;
- B Reductie: het ontwikkelen van ambitieuze doelstellingen voor CO₂-reductie;
- C Transparantie: Structurele communicatie over het CO₂-beleid;
- D Participatie: Deelname aan initiatieven in de sector op het gebied van CO₂-reductie.

Elk gecertificeerde organisatie wordt jaarlijks geaudit door een onafhankelijke en geaccrediteerde Certificerende Instelling (CI). Een gecertificeerde organisatie heeft hierdoor gegarandeerd een werkend CO₂-managementsysteem voor de organisatie en de projecten, dat jaarlijks wordt getoetst op ambities, reductie en continue verbetering.

Voordeel bij de aanbesteding
Gecertificeerde bedrijven krijgen korting op de inschrijfprijs van aanbestedingen. Bedrijven op de Ladder worden beloond met een concreet gunningvoordeel in het aanbestedingsproces. Hoe hoger de trede, hoe hoger de korting. De aanbestedende dienst of opdrachtgever bepaalt het gunningvoordeel per niveau van de Ladder.

Hoe werkt gunningvoordeel met de CO₂-Prestatieladder?

Organisatie	Inschrijfprijs	Niveau op de ladder	Fictief voordeel	Fictieve prijs	Aanbesteding gewonnen
A	€9,7 miljoen	niet	0%	€9,7 miljoen	NEE
B	€10 miljoen	3	4%	€9,6 miljoen	NEE
C	€10,3 miljoen	4	7%	€9,58 miljoen	JA: € 10,3 miljoen

Dit is een voorbeeld - de daadwerkelijke hoogte van het fictieve voordeel wordt bij een aanbesteding bepaald door de opdrachtgever.

Gijs Termeer
Programmadirecteur

‘Ik ben trots op hoe het hele team gefunctioneerd heeft en de impact die we gemaakt hebben! De stappen die gemaakt zijn met het nieuwe Handboek 4.0, de internationale successen, de vlekkeloze NTA beoordeling van de organisatie, de stevige groei van het aantal gecertificeerde overheden en certificaathouders en het fantastische evenement in Tivoli in oktober.’

Tijmen de Groot
Projectmanager beleid en ontwikkeling

‘De vooruitgang met de ontwikkeling van Handboek 4.0 was mijn hoogtepunt van 2022. Begin dit jaar hadden we een hele grote lijst met mogelijke verbeterpunten, maar nog geen idee over de haalbaarheid en samenhang. Eind 2022 zijn enkele belangrijke besluiten genomen en hebben we duidelijkheid over de contouren van het Handboek. En dat alles met een zorgvuldig proces en draagvlak.’

Thijs Wenting
Projectmanager sustainable procurement

‘Het enthousiasme waarmee gecertificeerde bedrijven en aanbestedende diensten vertellen over het gebruik van de CO₂-Prestatieladder in hun eigen organisatie maakt me trots. We hebben in 2022 hard gewerkt aan een online Testimonials pagina waar allerlei mensen vanuit verschillende organisaties die de ladder gebruiken aan het woord komen in tekst, beeld en video. Een prachtig visitekaartje voor overheden en bedrijven in andere EU-landen om ook met de CO₂-Prestatieladder aan de slag te gaan. Daar ben ik trots op én daar plukken we nu al de vruchten van met opstarten CO₂-Prestatieladder pilots in verschillende landen!’

Christiaan van der Spijk
Quality assurance manager

‘Binnen SKAO zet ik steeds meer in op impactmonitoring. Via het PID bijvoorbeeld krijgen we steeds meer inzicht in de projecten van onze certificaathouders. Door de ruim 1250 certificaten te onderzoeken kwam ik erachter dat er al meer dan 5000 individuele bedrijven en organisaties gecertificeerd zijn. We zien steeds meer overheden die aanbesteden met de CO₂-Prestatieladder én zelf ook certificeren. Daar onderzoek naar doen maakt mijn werk zo leuk en divers’.

Ghislaine Dubvalois
Programmamanager CO₂-Prestatieladder

‘Kennisoeverdracht en ontwikkeling spelen een grote rol bij het realiseren van CO₂-reductie. Door het organiseren van communities of practices creëren we een dynamische omgeving waarin expertise, ervaringen en best practices worden gedeeld. Met elke partij die meedoet, creëren we een harmonieus samenspel. Zo bouwen we verder aan een veerkrachtig en lerend netwerk dat de uitdagingen van klimaatverandering aankan. Want in de verbinding ligt de sleutel tot een duurzame wereld.’

Hoogtepunten van 2022 volgens het secretariaat van SKAO

Brian Heikamp
Manager marketing en communicatie

‘De impact van de CO₂-Prestatieladder wordt zichtbaar door de ontwikkeling van waardevolle content en het succesvol organiseren van bijeenkomsten en evenementen voor onze (internationale) stakeholders. Door middel van krachtige succesverhalen verhalen hebben we een breed scala aan belanghebbenden kunnen bereiken en laten zien hoe succesvol de CO₂-Prestatieladder is.’

Joleen Zuidema
Projectmanager communicatie

‘Wat zijn we een veerkrachtig en hecht team. Hoogte- en dieptepunten hebben we afgelopen jaar weer volop met elkaar gedeeld, en dat versterkt ook de professionele band!’

Pascal Budding
Manager SKAO

‘SKAO noemt zich het hart van een groot netwerk. Het is mooi om te zien hoe iedereen uit het team dat in zijn eigen rol waarmaakt en hoeveel betrokkenheid we ervaren van al die partners en organisaties waar we mee werken. We vinden elkaar in een gemeenschappelijk doel. Dat geeft enorm veel energie.’

Maud Vastbinder
Manager CO₂ Performance Ladder Europa

‘De Ladder wordt door internationale stakeholders erkend (en grootschalig herkend) als best practice voor duurzaam inkopen en om effectief aan de slag te gaan met decarbonisatie. Er is dan ook veel interesse om de Ladder in Europa uit te rollen, en daar zijn we nu mee bezig.’

George Thurley
Beleidsmedewerker CO₂-Prestatieladder Europa

‘Ik ben enorm trots op de internationale relaties die we in 2022 opgebouwd hebben en die ten grondslag liggen van de internationale ontwikkeling van de CO₂-Prestatieladder, in Ierland, Frankrijk en nog verder. Deze mooie samenwerkingen laten zien dat onze collaboratieve aanpak overall grote impact kan bereiken!’

Demi van Laaren
Office manager SKAO

‘Het aantal gecertificeerde organisaties en aanbestedende diensten is in 2022 flink gegroeid. Met ons kleine team maken we steeds meer impact, zowel nationaal als internationaal. Daar ben ik enorm trots op!’

Bedrijven in het nauw door overvol elektriciteitsnet

Nederland elektrificeert snel. Verwacht wordt dat in 2050 het elektriciteitsgebruik 2 tot 3 keer hoger zal liggen. Zowel voor de industrie als voor de verwarming van de gebouwde omgeving en voor mobiliteit zal de komende jaren veel extra stroom nodig zijn. Tegelijkertijd zijn we in snel tempo het elektriciteitsaanbod aan het verduurzamen. Het **Expertteam Energiesysteem 2050** adviseerde onlangs aan Minister Jetten (Klimaat en Energie) dat, als Nederland in 2050 klimaatneutraal wil zijn, het energiesysteem tussen 2040 en 2045 netto nul CO₂ moet uitstoten en dat het daarbij horende elektriciteitssysteem in 2035 geen CO₂ meer mag uitstoten. Dat is al over iets meer dan 10 jaar!

Nieuwe uitdagingen voor het elektriciteitsnet

De verduurzaming van het elektriciteitsaanbod en de groeiende vraag naar stroom brengen enorme nieuwe uitdagingen mee voor het elektriciteitsnet. Zo betekent het dat we van centraal opgewekte stroom naar veel decentrale opwek door wind en zon gaan, die in variabele hoeveelheden op variabele momenten aan het net geleverd wordt. De afgelopen jaren is daardoor het midden-spanningsnet overbelast geraakt, ook wel congestie genoemd, waarbij er een tekort aan transportcapaciteit op het elektriciteitsnet optreedt. Ook op het laagspanningsnet zitten deze problemen er op grotere schaal aan te komen. In de jaarlijks gepubliceerde rapportage van SKAO over de genomen maatregelen door de gecertificeerde organisaties (ruim 1.300) zien we veel van bovenstaande ontwikkelingen terug komen. De afgelopen twee jaar zien we een sterke stijging van een aantal maatregelen die om veel extra stroom (gaan) vragen.

Gasloze kantoren

In 2021 zagen we voor het eerst 140 organisaties streven naar gasloze kantoren. In 2022 verdubbelde dat aantal bijna naar 254. Dit betekent dat bijna 20% van de gecertificeerde organisaties inmiddels deze ambitie hebben. Gezien de

ligging van de meeste kantoren gaan we er hier vanuit dat dit hoofdzakelijk om all-electric oplossingen met warmtepompen (en eventueel warmte/koude opslag) gaat en niet om aansluitingen op een warmtenet.

Oplaadpunten voor wagens en materieel

Er is ook een erg scherpe groei te zien in het aantal geplaatste laadpalen. Ruim 1/3 van de organisaties heeft inmiddels (plannen voor) laadpalen. Daarnaast zijn veel organisaties, die met de CO₂-Prestatieladder werken, actief in de Grond- Weg- en Waterbouw, waar mede onder invloed van de klimaat- en stikstofagenda versneld afscheid wordt genomen van fossiele mobiele werktuigen en het gebruik van elektrisch materieel in de lift zit. Diverse bedrijven zullen dus ook voor het opladen van dit zware materieel laadpunten nodig hebben. De vraag naar elektriciteit zal dus bij deze organisaties extra sterk toenemen.

Eigen opwek

Tegelijkertijd zien we ook een mooie groei in het opwekken van duurzame energie, voornamelijk door zon op dak van bedrijfspanden. Inmiddels een kwart van de organisaties maakt inmiddels werk van het opwekken van energie.

Grootste uitdaging: pieken in vraag en aanbod

In een groot deel van de gevallen zal het midden- en laagspanningsnet de gestegen vraag en het aanbod prima aankunnen. Er zullen echter ook maatregelen nodig zijn om de pieken op het midden- en laagspanningsnet aan te kunnen. De pieken in vraag en aanbod vormen namelijk het probleem. Maatregelen die hier aan bijdragen zien we echter nog niet zoveel. Slechts 5 ondernemingen experimenteren met eigen productie van groene waterstof. 15 bedrijven hebben de ambitie om te gaan sturen op gelijktijdigheid van vraag en aanbod. Voor zover we kunnen zien, investeert nog geen enkele organisatie in eigen batterij-capaciteit.

Pieken afvlakken met hybride aggregaten

Wel zien we de toepassing van hybride aggregaten toenemen. Deze kunnen worden gebruikt voor peakshaving (het afvlakken van de piek in de vraag of het aanbod van elektriciteit). En dat is zinvol, want elektriciteitsgebruik op de bouwplaats kent grote pieken. Door (hybride) aggregaten

te gebruiken naast bouwstroom kan een kleinere bouwaansluiting gebruikt worden, hetgeen kosten en congestie kan schelen.

De CO₂-Prestatieladder en duurzame elektriciteitsvoorziening

Met de Ladder dragen wij bij aan energiebesparing en aan een duurzame elektriciteitsvoorziening. Inzet op energiebesparing en eigen opwekking van duurzame energie zijn onderdeel van de Ladder en dragen daaraan bij. De snelle elektrificatie en de groeiende duurzame ambities van organisaties brengen nieuwe uitdagingen met zich mee voor het elektriciteitsnet. Terwijl de vraag naar stroom stijgt en het elektriciteitsaanbod wordt verduurzaamd, moeten we ook de pieken en dalen in vraag en aanbod aanpakken. Voor ons nieuwe Handboek denken wij na hoe we flexibilisering daarbij een rol kunnen laten spelen. Ondertussen kunnen organisaties zelf aan de slag gaan, onder meer door flexibele contracten aan te gaan, pieken te vermijden en actief in te spelen op prijssignalen.

De impact van de Maatregellijst 2022 in cijfers

Organisaties stellen voor de CO₂-Prestatieladder ambitieuze CO₂-reductie-doelstellingen vast en definiëren reductiemaatregelen. Met behulp van de Maatregellijst kunnen organisaties zich vergelijken met sectorgenoten met vergelijkbare bedrijfsactiviteiten. Voor organisaties die beginnen met de CO₂-Prestatieladder kan de lijst ook ideeën opleveren voor mogelijk te nemen maatregelen.

Maatregellijst in cijfers

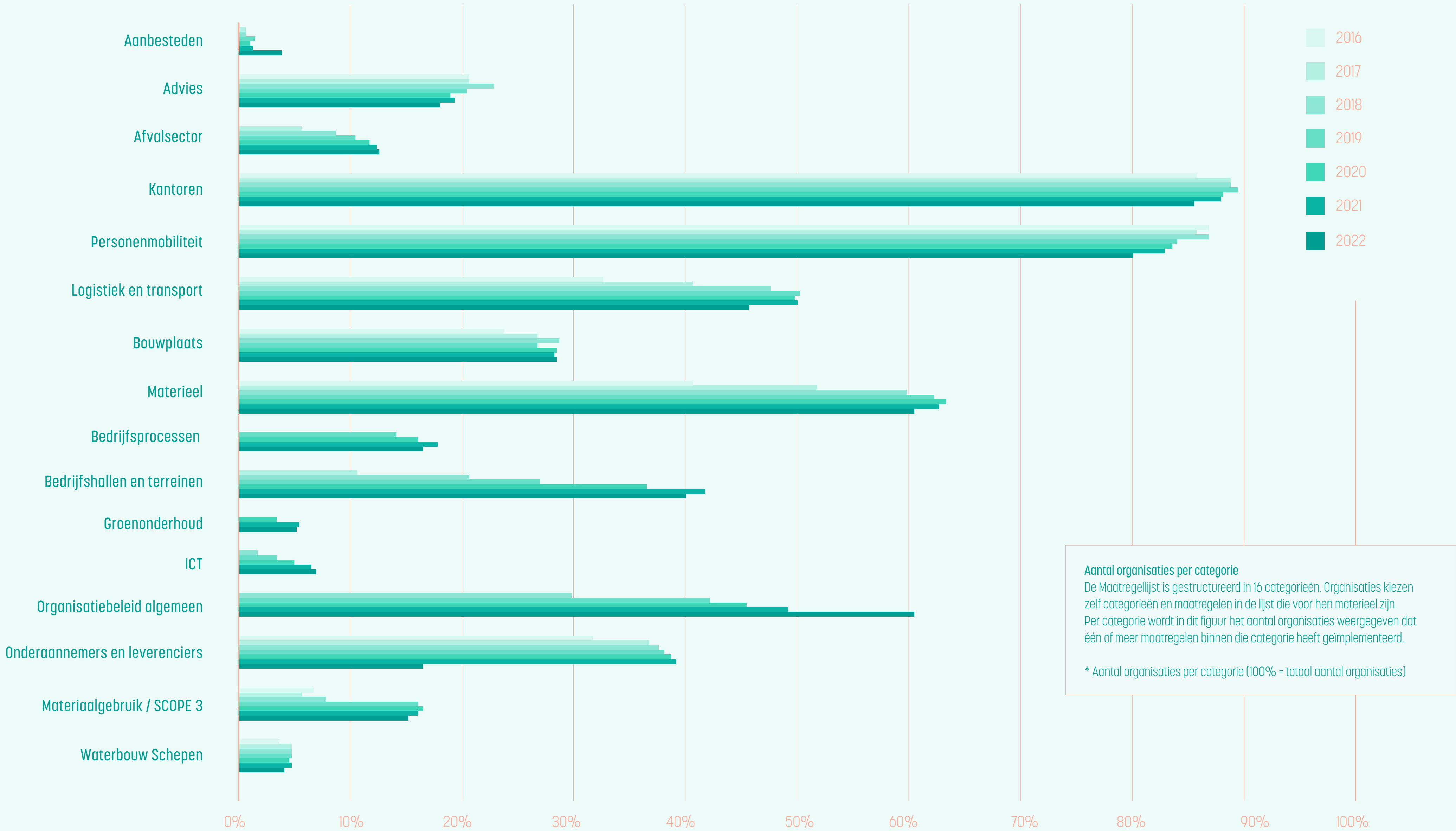
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Aantal organisaties dat ML heeft ingevuld*	1321	1175	1044	945	880	839	722
Maatregelen geïmplementeerd (totaal)	19621	17970	15042	13560	11403	10010	6033
Maatregelen gepland (totaal)	11011	10223	8282	7175	6095	4749	3259
Maatregelen NIEUW toegevoegd (totaal)	743	582	466	528	382	603	850
Maatregelen geïmplementeerd (gemiddeld per bedrijf)	16,7	17,3	16,2	16,4	14,9	13,6	9,4
Maatregelen gepland (gemiddeld per bedrijf)	8,3	8,7	7,9	7,6	6,9	5,7	4,5
Maatregelen NIEUW toegevoegd (gemiddeld per bedrijf)	0,6	0,4	0,4	0,6	0,4	0,7	1,2

*Deze reeks is gecorrigeerd (ook voorgaande jaren) vanwege dubbeltelling van maatregelen per niveau.

Meest geïmplementeerde maatregelen

Aantal organisaties per categorie

Aantal organisaties per categorie
De Maatregellijst is gestructureerd in 16 categorieën. Organisaties kiezen zelf categorieën en maatregelen in de lijst die voor hen materieel zijn. Per categorie wordt in dit figuur het aantal organisaties weergegeven dat één of meer maatregelen binnen die categorie heeft geïmplementeerd.

* Aantal organisaties per categorie (100% = totaal aantal organisaties)

Voor bedrijven die projecten met gunningvoordeel hebben verkregen, wordt de registratie hiervan nu een stuk makkelijker. Dat is de belofte van het Project Impact Dashboard, of kortgezegd: 'PID'.

Project Impact Dashboard

Het PID is een registratietool voor projecten die met gunningvoordeel zijn verkregen waarbij alle onderdelen die horen bij de registratie van een project kunnen worden ingevuld. organisaties worden met de PID stap voor stap begeleid in het invullen en uploaden van gegevens over het verbruik van transport, energie, materiaal en afval. In het PID wordt hiervan een CO₂-footprint berekend op basis van [CO2emissiefactoren.nl](#). Daarnaast is er ruimte om alle maatregelen die op een project zijn genomen in te vullen.

Projectregistratie op één plek

Volgens de eisen van de CO₂-Prestatieladder is het o.a. verplicht om een projectregistratie bij te houden voor projecten die zijn gegund met de Ladder. Met het PID is er één centrale plek om projecten te registreren waar men een CO₂ footprint van een project en maatregelen kan invullen die op een project genomen zijn. Deze gegevens kunt u bijvoorbeeld delen met een certificerende instelling of met een aanbestedende dienst. De regie daarvan ligt bij de invullende partij.

Hulpmiddel voor Dialoog met opdrachtgever
Mocht een organisatie kiezen om gegevens met de opdrachtgever te delen, dan kan dat voordelen met zich meebrengen. Het delen van relevante informatie met de opdrachtgever zorgt voor een krachtig hulpmiddel bij een dialoog over een project. Wat zijn de doelstellingen op het project, hoe worden de doelen gerealiseerd en hoe kan er worden bijgestuurd? De gegevens in het PID zijn cruciaal bij een voortgangsgesprek tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Zodra voldoende gecertificeerde organisaties hun projecten met SKAO delen, ontstaat een benchmark waardoor de aannemer kan inzien waar zijn project staat ten opzichte van (de gemiddelden van) andere projecten.

Ook SKAO krijgt met de gegevens uit het PID meer inzicht in wat er op projecten gebeurt. Inzicht en monitoring is een belangrijke pijler voor de doorontwikkeling van het CO₂-Prestatieladder Handboek, het PID sluit daar naadloos op aan.

Enthousiast? Certificaathouders kunnen het PID nú vinden in het [klantportaal](#).

Event

De CO₂-Prestatieladder voor overheden

Op dinsdagmiddag 11 oktober 2022 organiseerde SKAO in TivoliVredenburg te Utrecht een bijeenkomst speciaal voor alle overheden en semi-overheden die de CO₂-Prestatieladder willen inzetten om CO₂ te reduceren.

Nederlandse overheden kopen jaarlijks voor ruim 85 miljard euro in aan producten, werken en diensten. Met deze 'power of procurement' hebben zij een belangrijke invloed op het klimaat en de maatschappij. Om invulling te geven aan Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI), maken overheden steeds vaker gebruik van de CO₂-Prestatieladder.

Bij het maken van maatschappelijk verantwoorde keuzes snijdt het mes aan twee kanten: uw organisatie draagt bij aan een betere wereld en u beweegt marktpartijen om steeds meer duurzame en sociale producten en diensten te ontwikkelen en te leveren. Gemeenten, provincies en waterschappen spelen een belangrijke rol bij het vormgeven van de energietransitie.

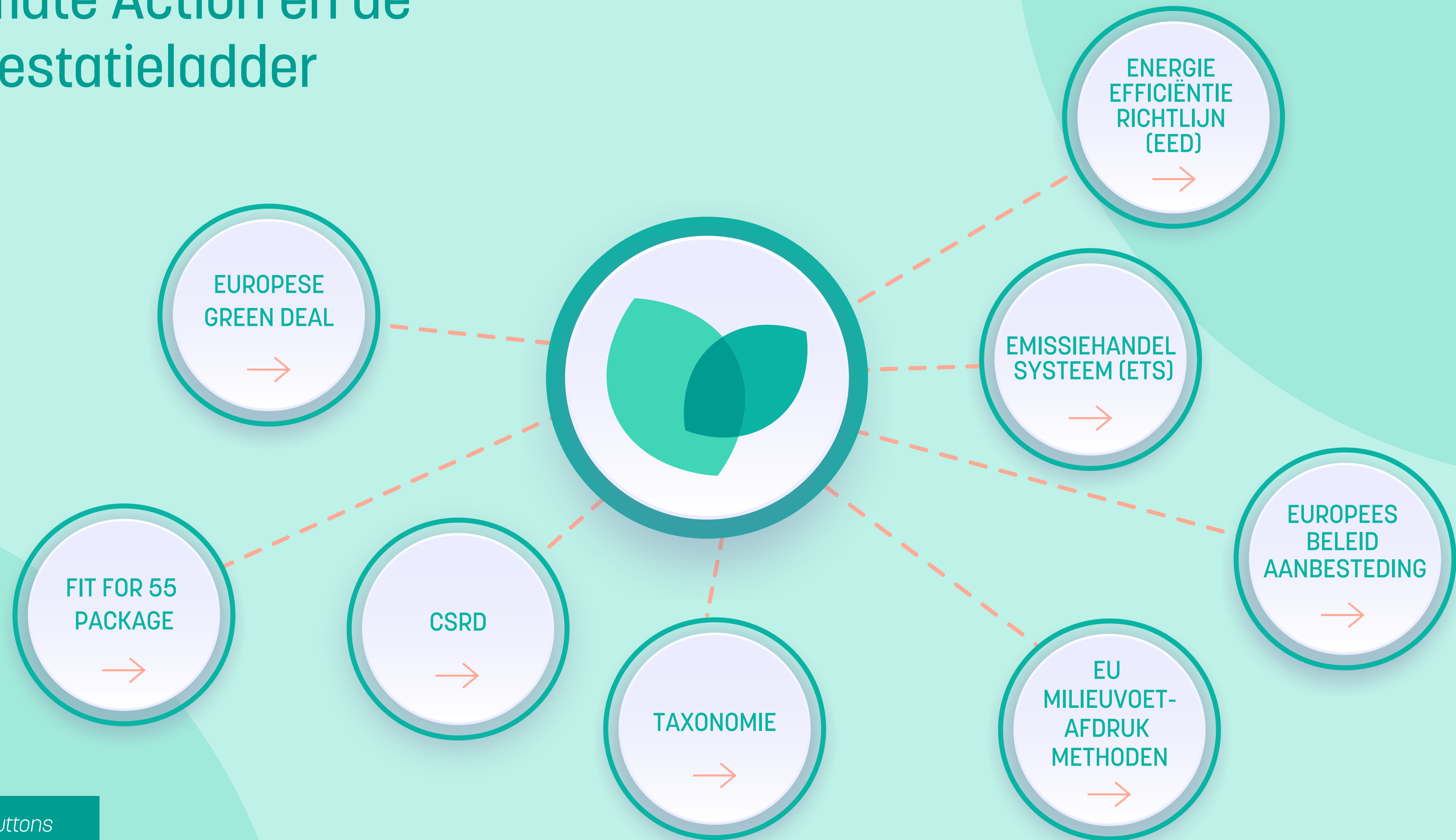

Powerpoints downloaden van de deelsessies?

DAT KAN HIER →

- Wat is certificeren op de CO₂-Prestatieladder?
- Wat is aanbesteden met de CO₂-Prestatieladder?
- Wat is het effect van de CO₂-Prestatieladder bij gemeenten?
- Hoe krijgt u de besluitvorming voor elkaar?
- MVOI Manifest: inhoud, achtergrond en de relatie met de CO₂-Prestatieladder

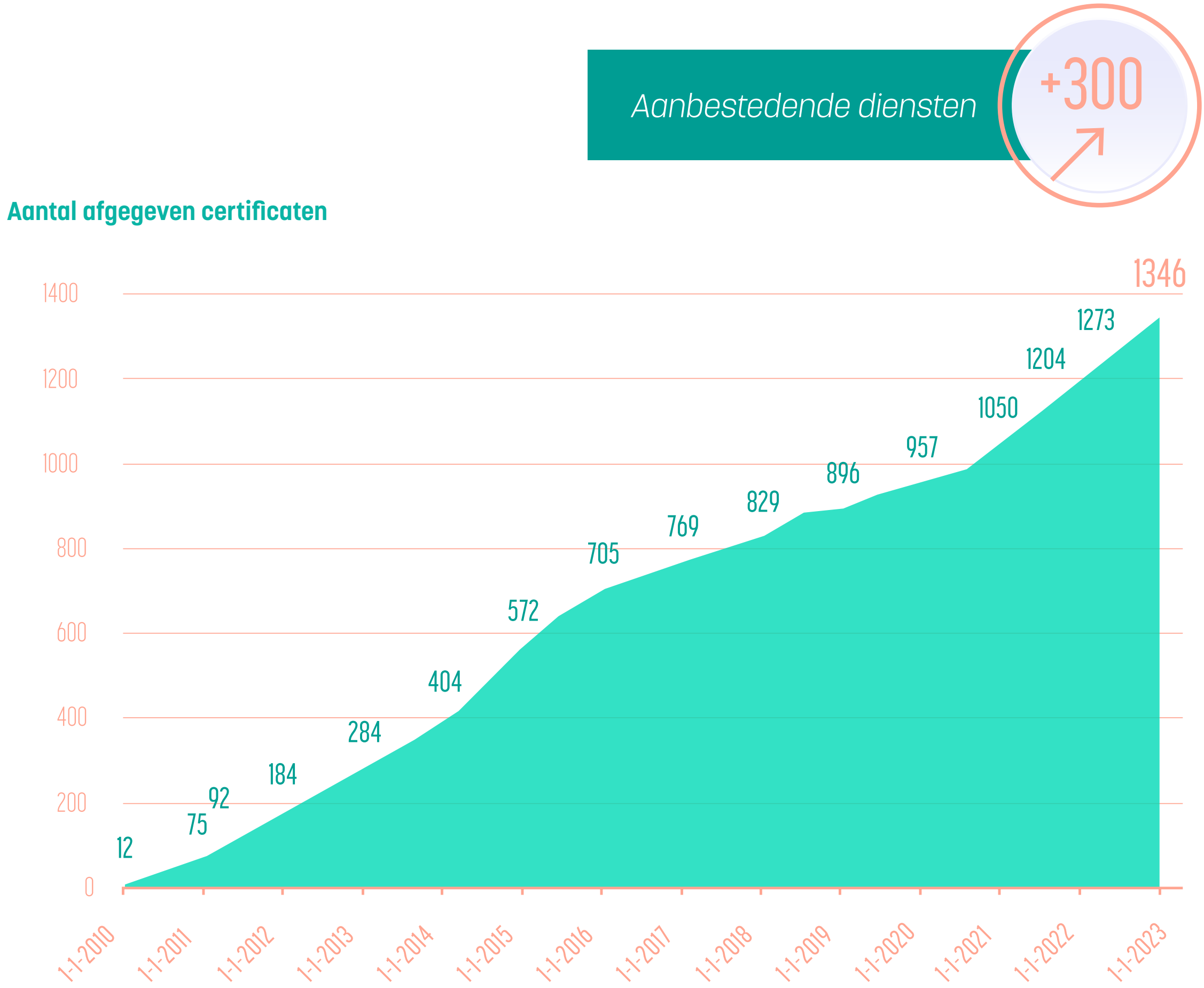
EU Climate Action en de CO₂-Prestatieladder

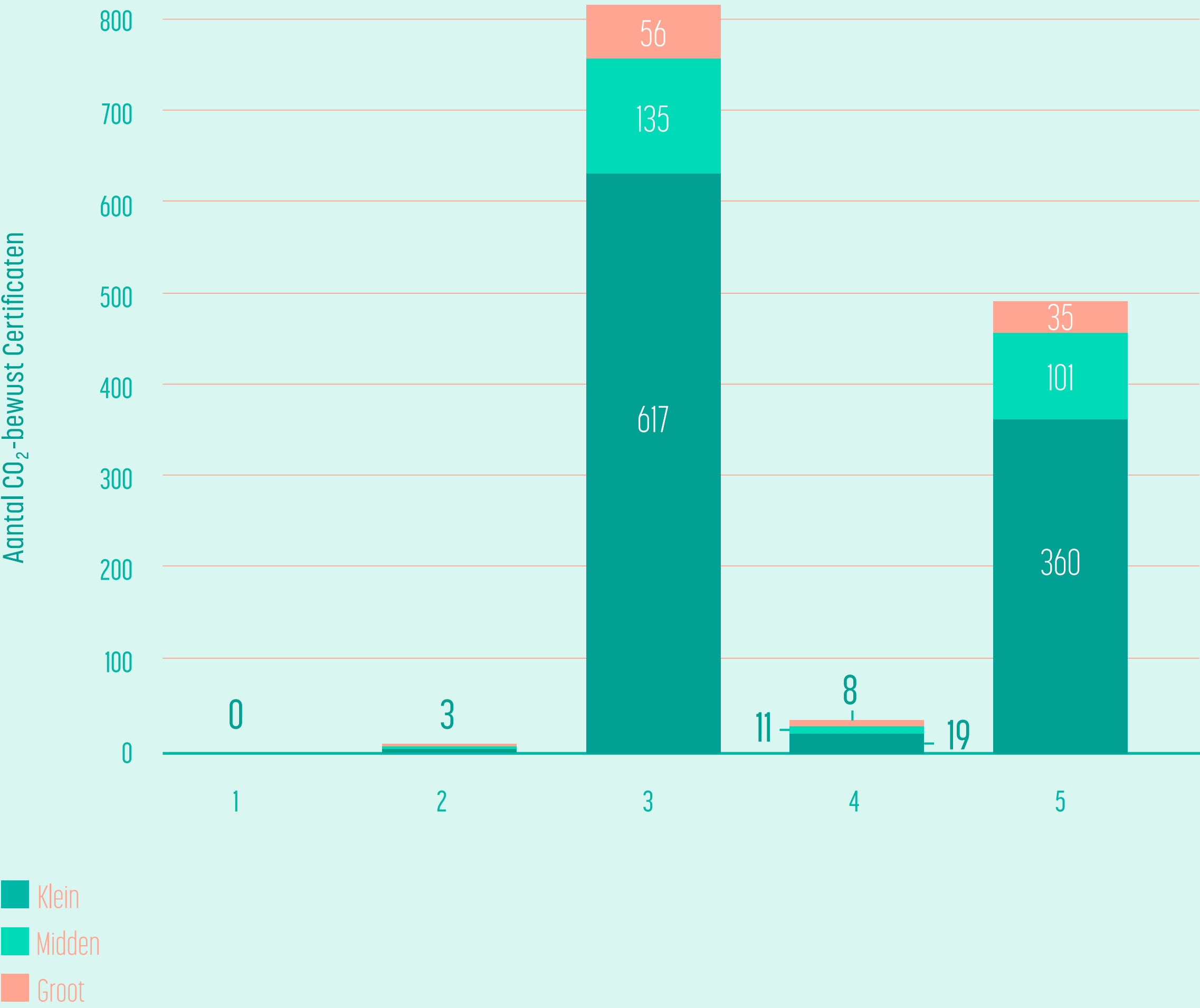
Klik op de buttons
voor meer informatie

Facts and Figures

De CO₂-Prestatieladder 2022

Aantal certificaten per niveau

Gemeentes hebben sinds 2020 in meer dan 400 projecten voor 2 miljard euro aanbesteed

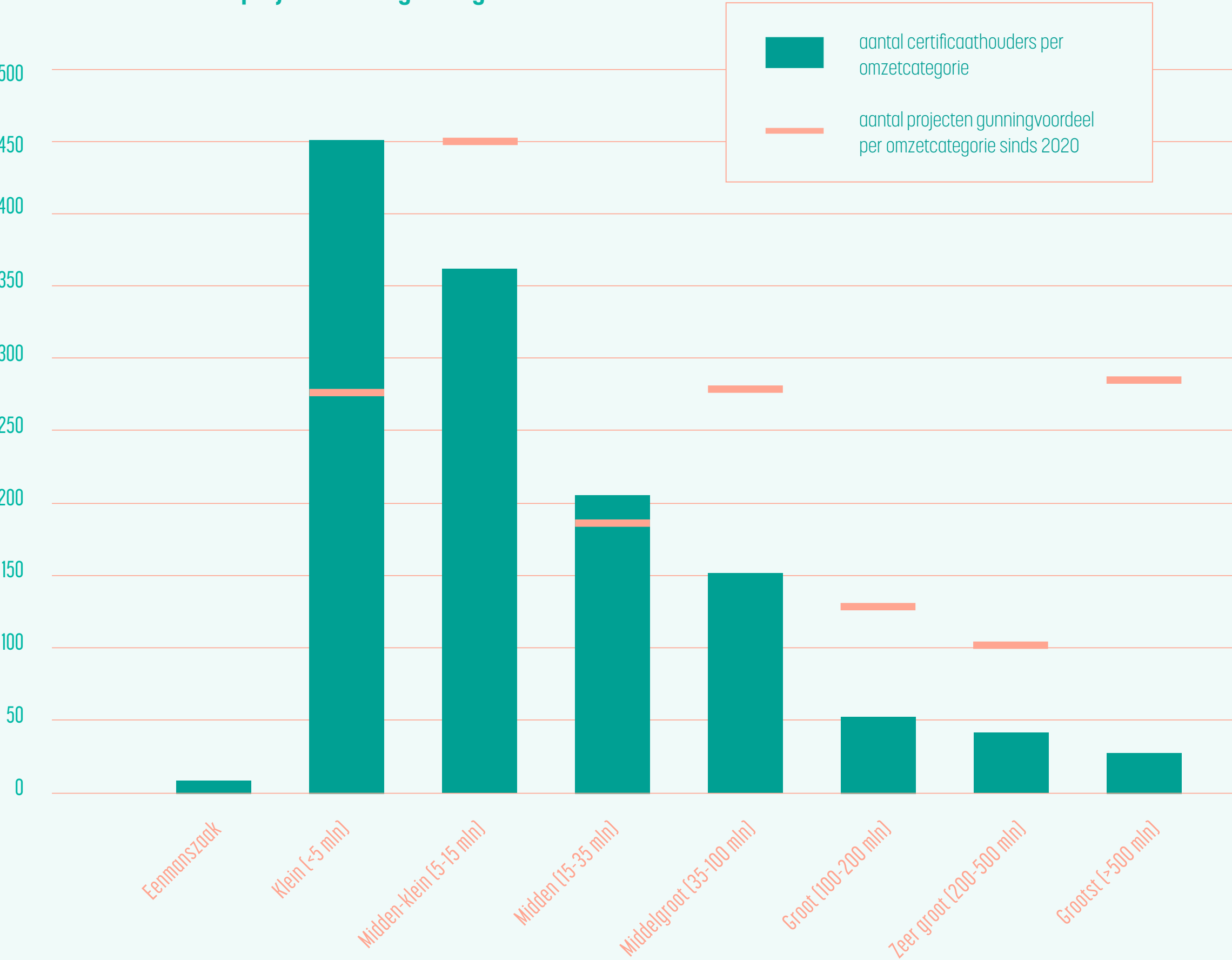
Ongeveer 1/3 van alle gemeentes heeft minimaal één keer aanbesteed met de CO₂-Prestatieladder

Certificaathouders naar omzet/categorie	# certificaathouders
Eenmanszaak	9
Klein (<5 mln)	451
Midden-klein (5-15 mln)	362
Midden (15-35 mln)	206
Middelgroot (35-100 mln)	152
Groot (100-200 mln)	53
Zeer groot (200-500 mln)	42
Grootst (>500 mln)	28
Gemeentes	26
Ministerie	5
Provincie	4
Waterschap	9

Facts and Figures

De CO₂-Prestatieladder

Certificaathouders en projecten met gunningvoordeel

CO₂-Prestatieladder:

Selectie gecertificeerde organisaties 2022

Voor alle gecertificeerde organisaties
gaat u naar onze [website](#)

PRISMAGROEP

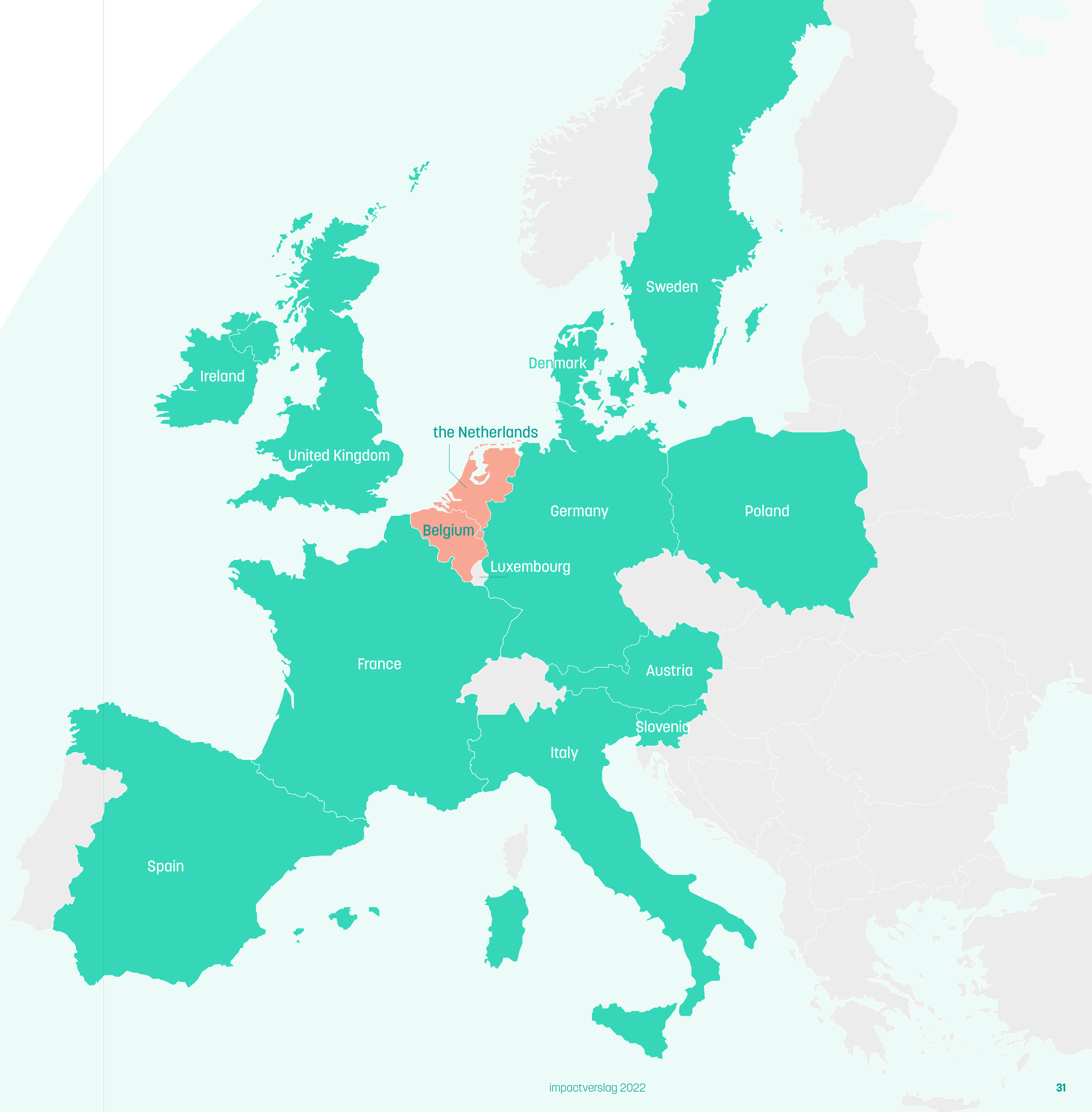
De CO₂-Prestatieladder in Europa

Door toenemende internationale interesse heeft SKAO het afgelopen jaar onderzocht of de CO₂-Prestatieladder ook in Europa kan worden ingezet. Het project '*Accelerating carbon emission reduction through the power of procurement, by dissemination of the CO₂ Performance Ladder in Europe*' heeft als doel CO₂-reductie in Europa te versnellen door duurzame inkoop te stimuleren middels de CO₂-Prestatieladder.

In de beginfase van het project is er een **quick scan** uitgevoerd naar de toepasbaarheid van de CO₂-Prestatieladder in verschillende landen en regio's. De resultaten van de quick scan vormde de basis voor de haalbaarheidsstudie waarin het potentieel van de Ladder in 10 Europese landen specifiek werd onderzocht. Hierbij zijn via interviews en focusgroepen lokale belanghebbenden onderzocht.

Uit de **haalbaarheidsstudie** blijkt dat vergeleken met andere tools en aanpakken, de CO₂-Prestatieladder zich onderscheidt in publieke aanbestedingen, het effect van CO₂-reductie en het verificatiesysteem dat wordt uitgevoerd door onafhankelijke instanties. Het onderzoek verschaft inzicht in de aanbestedingscontext in 10 Europese landen.

Inmiddels hebben Ierland en Frankrijk zich al gecommitteerd aan de implementatie van de CO₂-Prestatieladder bij overheidsaanbestedingen. Het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Denemarken zullen mogelijk volgen.

United Kingdom
European Bank of Reconstruction and Development
Public Procurement Analysis
Sustainable Global Resources
ICG
We mean business
Sustainable Global Resources
Cardiff Municipality
Infrastructure Clients Group
Government Commercial Function
Department for Business and Trade
Cabinet Office
Environment Agency
Mott MacDonald
Infrastructure and Projects Authority
Mixergy
WSP
Greater London Authority
Scottish Power
Network Rail
LCP
The Green Register
LgiU

Germany
European International Contractors (EIC)
European Climate Foundation
WWF Germany
GPP competence centre
Deutsche Bahn
Kiwa
Raiisponsible
ICLEI

Norway
Public Procurement Office
Norwegian Agency for Public and Financial Management

Sweden
Miljogiraff
SPP research programme PROCSIBE
ICLEI World congress
Adda
National procurement agency (Upphandlingsmyndigheten)
SEI

International
SFC
OECD
WEF
UN
NABU
EY
WRI
UNIDO

Canada
Circular Procurement Summit

United States
Yale University
United Nations
Climate Works

Ireland
National Standards Authority of Ireland
Procurement Expert Dublin City University
Office of Government Procurement
ESB (public energy authority)
Transport Infrastructure Ireland
Irish Green Building Council
Energy Supply Board
Future Planet
Technological University of the Shannon
Construction cluster
Construction Industry Federation
Office of Public Works
Department of the Environment, Climate and Communications
OGS consulting
TU Dublin
Irish Rail
Galway city council
South Dublin county council

Belgium
Healthcare without Harm
European Construction Industry Federation (FIEC)
Polis Network
European Commission (DG GROW, DG ENV)
EuroCities
L'Échelle de performance CO2 séduit tant les entrepreneurs que les maîtres d'ouvrage, Wallonia
ECOS
SBTI
Covenant of Mayors/Climate Alliance
Conference of European Directors of Roads
EU
FIEC
EIC
CEDR
EBRD
European Climate Foundation
Bable/Smart Cities
EPRC
Polis
Nowy Styl
Sustainable public affairs?

Spain
Ecolnstitut
Barcelona Metropolitan Region
State Public Procurement Advisory Board

France
ORIS
OECD: Organisation for Economic Cooperation and Development (2x, one as interview, and one to present our project)
Climate Works
La poste
Saint Germain en Lay
Breakthrough Energy
ASEA
Obsar
UGAP
Supply Chain Sustainability School
Aéroports de Paris
Ministry of Finance
Reseco
RTE

Italy
Associazione Italiana Società Concessionarie Autostrade e Trafori
Legambiente
Central Purchasing Body Consip
Fondazione Ecosistemi
Climate Alliance
ABI Cert

Switzerland
World Economic Forum
International Roads Federation

Poland
Office for Government Procurement
General Directorate for Roads Poland
SST Consult

Austria
ÖBB
Procurement competence centre, BBG Bundesbeschaffung
Vienna, ÖkoKauf /GPP team
naBe GPP platform, IFZ
Kommunkredit Public Consulting

Hungary
OECD webinar

Denmark
COWI (as part of an EC-led research process)
GPP forum, secretariat at environment agency
Danish Technical University University, Lyngby
The Agency for Public Finance and Management
COWI
City of Copenhagen
Eco Labeling Denmark
Danish Regions
Competition and Consumer Authority
Environment ministry
Banedanmark
Energistyrelsen
Vejdirektorat
Bygningsstyrelsen

Slovenia
Care4climate
Ministry for the Environment and Spatial Planning
Slovenian National Building and Civil Engineering Institute
Zag
Government Office for European Cohesion
CER Sustainable Business Network
Slovenia
Green Star Slovenia

Thailand
OECD webinar

Chile
Seminar new technologies and management models in road infrastructure

CO₂-Prestatieladder

Internationaal netwerk SKAO

In recent verschenen rapporten van IPCC en WEF wordt beschreven wat de opties zijn om onze CO₂-uitstoot de komende jaren te halveren. Opvallend is dat daarbij de inkoopkracht van de overheid concreet benoemd wordt als één van deze opties om verandering teweeg te brengen.

Kracht van overheidsinkopen en de CO₂-Prestatieladder specifiek benoemd in rapporten van IPCC en WEF

Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change: Inkoopkracht van de overheid benutten

Green Public Procurement (GPP) is een belangrijke motor voor innovatie en geeft bedrijven een belangrijke prikkel om duurzaam te ondernemen. Dit geldt met name in sectoren waar publieke opdrachtgevers een groot marktaandeel hebben (zoals in de bouw, gezondheidszorg en de infrastructuur). Als er duurzamer wordt ingekocht dan kunnen er verschillende problemen tegelijk worden opgelost: het klimaat en milieu krijgen meer aandacht en tegelijkertijd wordt er groei gecreëerd bij bedrijven die duurzaam ondernemen. GPP is een cruciaal onderdeel van een groene economie.

Europese overheden geven jaarlijks ongeveer 1,8 triljoen Euro uit, wat ongeveer 14% van het bruto binnenlands product van de EU vertegenwoordigt. Hoewel GPP wordt beschouwd als een effectief beleidsinstrument om

klimaatverandering tegen te gaan, worden veel Europese landen nog steeds geconfronteerd met bepaalde obstakels bij de uitvoering van een dergelijk beleid. De belangrijkste problemen zijn: onvoldoende politieke ondersteuning, percepties dat GPP duur is, weinig expertise van GPP en gebrek aan praktische instrumenten.

De CO₂-Prestatieladder: twee keer zo snel CO₂ reduceren

De CO₂-Prestatieladder heeft zich in de afgelopen 10 jaar ontwikkeld tot het grootste GPP-instrument van Nederland dat bedrijven en overheden helpt bij het ambitieus en structureel reduceren van CO₂ en kosten. Binnen de bedrijfsvoering, in projecten én in de keten. In de GWW-sector heeft de CO₂ -Prestatieladder gezorgd voor een duurzame revolutie. Het succes van “de Ladder” is ook andere sectoren niet onopgemerkt gebleven. De CO₂-Prestatieladder wordt in het IPCC rapport specifiek benoemd als best practice voor duurzaam aanbesteden.

Een overzicht van groene aanbestedingsprogramma's

Een recent verschenen rapport van het World Economic Forum onderzoekt de inkoop van duurzaam beton en infrastructuur in zes koplopende landen, waaronder Nederland. Hierbij identificeren zij de CO₂-Prestatieladder als een belangrijk instrument in de Nederlandse GPP-benadering.

Het rapport is opgesteld door het World Economic Forum en de Global Cement and Concrete Association (GCCA), in samenwerking met Boston Consulting Group (BCG). Het onderzoek is gebaseerd op interviews met bouw- en

aanbestedingsexperts uit de publieke en private sector in Nederland, Frankrijk, Duitsland, Zweden, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Het rapport onderzoekt instrumenten en regelgeving die zijn geïmplementeerd in beleid om de verschuiving naar duurzaam beton te ondersteunen.

De CO₂-Prestatieladder wordt specifiek genoemd als een manier om de klimaatambitie op projecten (en de hele uitvoerende organisatie) te stimuleren en economisch te belonen in het aankoopbeleid. Verder wordt de rol van de Ladder in Duurzaam GWW en het Betonakkoord uitgelicht.

Provincie Groningen behaalt certificaat op CO₂-Prestatieladder:

‘Een nieuwe basis om op voort te bouwen’

Voor veel organisaties is certificering op de CO₂-Prestatieladder het startschot van een duurzaam avontuur. Voor provincie Groningen ligt dat nét even anders. De provincie was namelijk al jaren voortvarend aan het verduurzamen. Gedeputeerde Fleur Gräper-van Koolwijk: “De CO₂-Prestatieladder gaf ons een nieuwe ‘normaal-grens’, een nieuwe basis om op voort te bouwen.”

Duurzaamheid is al jaren een belangrijk agendapunt voor provincie Groningen. Zo is het provinciehuis sinds 2020 volledig gasloos (onder andere dankzij 660 zonnepanelen en warmtepompen) en rijdt een groot deel van het wagenpark elektrisch of op HVO 100 (Hydrotreated Vegetable Oil). Daarnaast vaart één van de inspectieschepen van de provincie sinds 2019 ook op elektriciteit en is de eerste vrachtwagen op waterstof inmiddels besteld.

Ook de ambities voor de toekomst liegen er niet om. In 2030 wil de provincie een CO₂-reductie van 55 procent bereikt hebben en vanaf 2028 moeten alle gebouwen die het in beheer heeft energieneutraal zijn. In 2030 rijdt het gehele wagenpark van lichte voertuigen daarnaast emissievrij rond. Veel duurzame wapenfeiten en ambities dus. Sinds kort mag de provincie een niveau 3-certificaat op de CO₂-Prestatieladder aan dat mooie lijstje toevoegen.

Een bijzondere provincie

Een logische keuze, zegt gedeputeerde Tjeerd van Dekken (die onder andere milieu in zijn portefeuille heeft). De keuze leidde tot weinig weerstand bij het college, vertelt hij: “We herkennen de urgentie van verduurzaming in Groningen als geen ander en doen er zoveel mogelijk aan. De CO₂-Prestatieladder is een mooi, aanvullend instrument om onze ambities vorm te geven.”

Gräper-van Koolwijk vult aan: “We zijn wat dat betreft een bijzondere provincie. De nadelige gevolgen van een fossiele samenleving voelen we hier elke dag. Het bewustzijn dat het anders moet, is daarom ontzettend groot. Iedereen is op zoek naar antwoorden op de vraag: hoe kan het beter?”

Practice what you preach

De provincie behaalde dan ook geen certificaat op de Ladder om met verduurzaming aan de slag te gaan; dat deed het al jaren. Toch heeft het meerwaarde, legt Dorien Cramer (projectleider CO₂-Prestatieladder) uit: “Ten eerste versterkt het de voorbeeldrol die we als provincie willen pakken: practice what you preach. Daarnaast (en misschien nog wel belangrijker) maakt certificering op de Ladder gedetailleerd inzichtelijk wat we al deden. Het is voor ons veel meer een toetsing of we op de goede weg zitten dan een startschot: doen we in de praktijk wat we in ons gevoel denken te doen? En wat is er nog meer mogelijk? Het biedt een goede basis om op voort te bouwen en op koers te blijven.”

Provincie Groningen monitorde de duurzame ontwikkelingen binnen de organisatie al, maar Cramer merkte al snel dat de CO₂-Prestatieladder een grondigere monitoring vereist. “Dit doe je er niet zomaar even bij”, zegt ze. “Verschillende teams en domeinen moesten met elkaar samenwerken om alles inzichtelijk te krijgen, ook op managementniveau. Het is gedetailleerd en diepgaand, maar dat is juist goed. Zo krijg je een completer inzicht in je eigen voetafdruk, waardoor je ook beter aan de verschillende knoppen kan draaien.”

Uitdagingen waren er dus wel, maar Cramer kijkt positief terug op het certificeringsproces: “Als duurzaamheid breed gedragen wordt, is het veel gemakkelijker om het op de werkvloer in de praktijk te brengen. De praktische invulling is bijna bijzaak, omdat de duurzame visie in Groningen staat als een huis.”

Harde en zachte instrumenten

Certificering op de CO₂-Prestatieladder werd inderdaad breed gedragen, beaamt Gräper-van Koolwijk. “Om verduurzaming in de provincie in gang te zetten, hebben we zowel zachte als harde instrumenten nodig”, legt ze uit. “Bij zachte instrumenten moet je denken aan het enthousiasmeren van andere organisaties en het uitzetten van prijsvragen. De CO₂-Prestatieladder is bij uitstek een voorbeeld van een hard instrument. Het geeft ons een nieuwe normaal-grens en stelt ons in staat om harde en meetbare duurzaamheidseisen aan onszelf te stellen. Op basis daarvan kunnen we doorgroeien.”

Ook op de Ladder is provincie Groningen van plan om op termijn vervolgstappen te zetten, naar niveau 4 of 5. Hoewel de provincie al meerdere keren aanbesteedde met de Ladder, zal dat op die hogere niveaus steeds belangrijker worden. Maar Gräper-van Koolwijk verwacht dat dat geen probleem zal zijn. De provincie is namelijk al nadrukkelijk bezig met duurzaam opdrachtgeverschap. “Het inkoop- en aanbestedingsbeleid is een belangrijk onderdeel van onze duurzame strategie en missie. We kijken daarbij niet alleen naar CO₂-reductie, maar ook naar sociale vraagstukken zoals inclusie. Dat vinden we belangrijk, want als je niet let op wat je inkoopt, schiet je onder de streep weinig op.”

De markt een zetje geven

Provincie Groningen onderzoekt dan ook bewust hoe het de markt een zetje in de juiste richting kan geven. Wat daarbij helpt: duidelijkheid scheppen over de toekomst. De provincie ontwikkelde bijvoorbeeld een mobiliteitsroutekaart, waarin het de plannen en normen op dat gebied uiteenzet. “Zo nemen we bedrijven mee in onze toekomst en weten zij welke kant het opgaat”, aldus Gräper-van Koolwijk. “Als bedrijven weten dat ze over drie jaar alleen nog opdrachten krijgen als ze over elektrisch materieel beschikken, kunnen ze daarop voorsorteren. Het stimuleert hen om vandaag al duurzamere keuzes te maken.”

'De nadelige gevolgen van een fossiele samenleving voelen we in Groningen elke dag. Het bewustzijn dat het anders moet, is daarom ontzettend groot. Iedereen is op zoek naar antwoorden op de vraag: hoe kan het beter? De CO₂-Prestatieladder stelt ons in staat om harde en meetbare duurzaamheids-eisen aan onszelf te stellen.'

“Zo neem je de markt mee”, vervolgt ze. “Je neemt onzekerheid weg en maakt de businesscase voor duurzaamheid interessanter.”

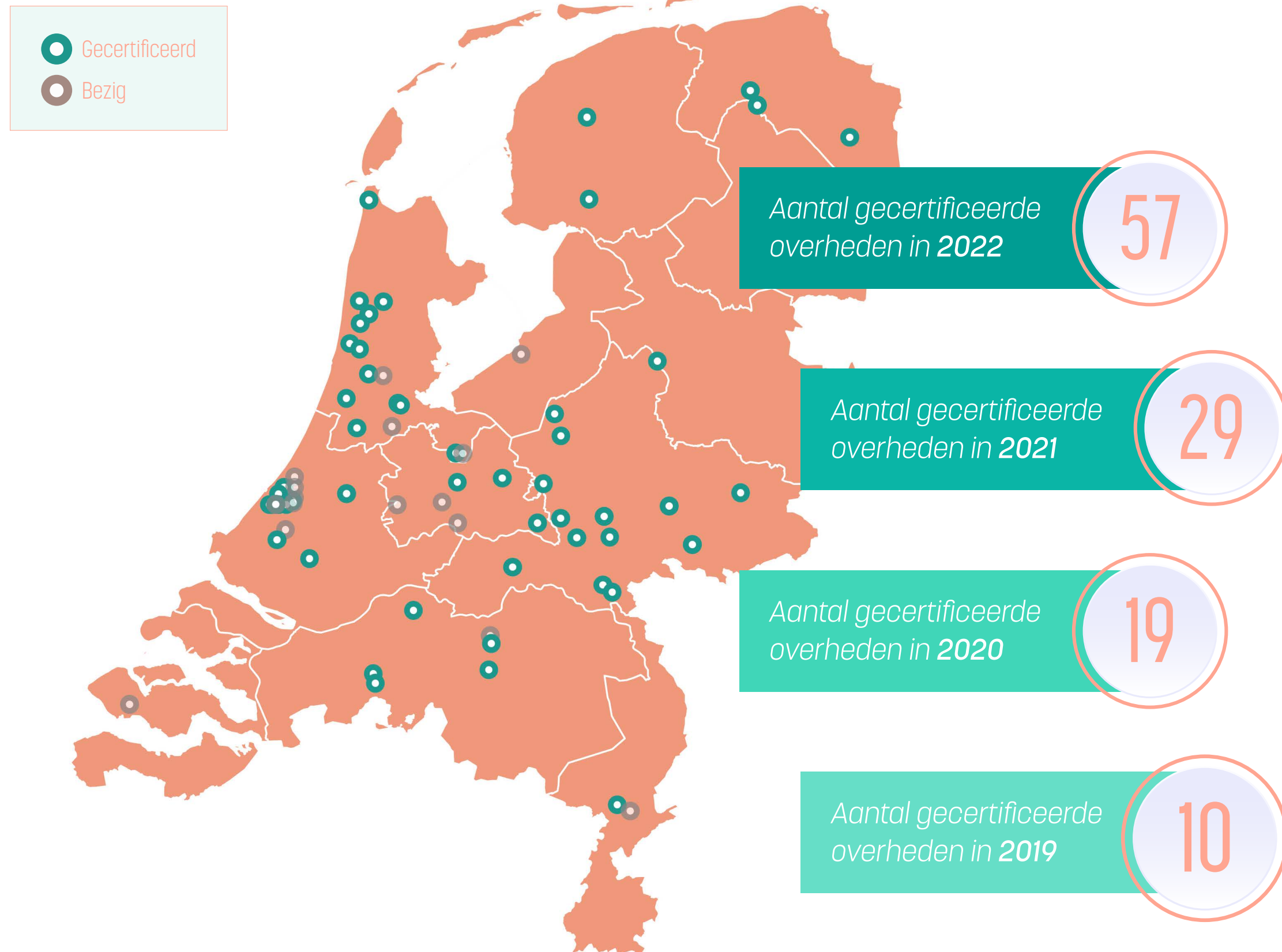
Voor duurzaamheid kiezen

Provincie Groningen is de derde provincie van Nederland met een certificaat op de Ladder, maar als het aan Gräper-van Koolwijk ligt, volgen er snel meer. “Veel provincies zijn al veel verder met verduurzaming dan ze zelf denken. Daarom zou ik zeggen: wees niet bang om ook voor een certificaat op de Ladder te gaan. We moeten onszelf een basis gunnen om op verder te bouwen, daar kan de Ladder echt bij helpen.”

Maar alleen een certificaat op de Ladder is niet voldoende, benadrukt ze: “Je moet blijven investeren in een brede visie en voor duurzaamheid blijven kiezen. Er komen ongetwijfeld momenten dat je het onderwerp liever even parkeert, maar juist dan moet je de durf hebben om ervoor te blijven gaan.”

Gecertificeerde overheden

Aantal gecertificeerde overheden

Gebruik CO₂-Prestatieladder heeft toonbaar effect bij gemeenten

Gemeenten die actief aan de slag zijn met de CO₂-reductie van hun eigen bedrijfsvoering bereiken goede resultaten. Dat resultaat is toe te schrijven aan de invoering van de CO₂-Prestatieladder, blijkt uit onderzoek dat CE Delft in 2022 heeft uitgevoerd.

Alle gemeenten liggen op koers om hun doelen te halen. Tussen 2018 en 2020 zijn hun CO₂-emissies gereduceerd met gemiddeld 23,9% (12,8% per jaar). Vooral in het jaar dat de gemeente gecertificeerd is op de CO₂-Prestatieladder of het jaar erna is een sterke daling te zien in de CO₂-emissies. In opdracht van de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) zijn 18 gemeenten onderzocht die in december 2021 gecertificeerd waren op de CO₂-Prestatieladder.

Regisseurs in de lokale energietransitie

Gemeenten krijgen door de certificering inzicht in hun CO₂-reductie. Zo zijn ze beter in staat om de discussie te voeren over doelbereik en om maatregelen te identificeren. Tot slot worden de doelen verankerd en gemonitord, zodat er ook op de lange termijn aandacht blijft voor CO₂-reductie. Inmiddels zijn 24 gemeenten gecertificeerd. Gijs Termeer, directeur bij SKAO: 'gemeenten werken al jaren aan hun CO₂-reductie. Het is goed te zien dat dat nu echt de goede kant op gaat. De CO₂-Prestatieladder helpt ze hier op een gestructureerde manier bij. Zo kunnen zij een nog betere en geloofwaardigere rol als regisseur in de lokale energietransitie pakken.'

Voorbeeld: Renkum

Renkum heeft de CO₂-Prestatieladder al in 2015 geïmplementeerd en sindsdien veel maatregelen genomen, zoals het aanleggen van een fietspad van olifantsgras, blauwe synthetische diesel voor het gemeentelijke wagenpark en straatverlichting van ledlampen. Wethouder Joa Maouche: 'het zijn de data die het verschil maken. Met dit systeem dwingen we onszelf om in kaart te brengen waar we CO₂ uitstoten. En dus ook waar we de meest efficiënte energiebesparende maatregelen kunnen nemen. Tussen 2015 en 2019 is de CO₂-uitstoot van onze organisatie met 68 procent afgenomen.

'Het zijn de data die het verschil maken. Met dit systeem dwingen we onszelf om in kaart te brengen waar we CO₂ uitstoten.'

- Joa Maouche, wethouder Renkum

Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen

Zuilenstraat 7a, 3512 NA Utrecht
+31 (0)30 711 6800
info@skao.nl